

Ny eksamensbekendtgørelse for bachelor-, kandidat- og master-uddannelser

Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser (Uddannelsesministeriet) har i juni 2012 udstedt en ny eksamensbekendtgørelse for universitetsuddannelserne i form af

- **Bekendtgørelse nr. 666 af 24. juni 2012 om eksamen og censur ved universitetsuddannelser (eksamensbekendtgørelsen)**

Bekendtgørelsen administreres af Styrelsen for Universiteter og Internationalisering (UI) under Uddannelsesministeriet (FIVU).

Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. september 2012.

Samtidig ophæves den hidtidige bekendtgørelse nr. 857 af 1. juli 2010, idet denne dog fortsat finder anvendelse for klager over prøver, hvor prøven afholdes inden den 1. september 2012.

Bekendtgørelsen vil blive indlagt i SAR. Desuden indlægges UI's følgeskrivelse af 28. juni 2012.

Bekendtgørelsen gælder for alle bachelor-, kandidat- og masteruddannelser. Dog gælder den (jf. § 1, stk. 3) ikke for uddannelsesforløb, der er omfattet af *Bekendtgørelse om universiteternes internationale uddannelsesforløb*¹, medmindre andet er fastsat i bekendtgørelsen herom.

I det følgende gennemgås alle betydende ændringer i den nye bekendtgørelse i forhold til den hidtil gældende:

1. Genindførelse af mulighed for gruppeprøver (§ 4)

Hovedformålet med at udstede en ny bekendtgørelse, har været at genindføre muligheden for gruppeprøver.

Efter de hidtil gældende regler skal alle prøver være individuelle, og hvis der afholdes mundtlig prøve på grundlag af et skriftligt produkt, der er udarbejdet i en gruppe, skal de enkelte gruppemedlemmer eksamineres individuelt ved den mundtlige prøve.

Efter de nye regler kan den mundtlige prøve afholdes som en gruppeprøve, hvor samtlige gruppemedlemmer eksamineres under et. Der skal dog fortsat foretages en individuel bedømmelse af de enkelte studerendes præstation og gives individuelle karakterer.

Hvis et skriftligt produkt er udarbejdet i en gruppe, og der ikke efterfølgende afholdes mundtlig eksamination, er det fortsat et krav, at det skal være individualiseret, da det ellers ikke vil være muligt at give en individuel bedømmelse.

¹ Bek. nr. 1389 af 15. december 2011 om universiteternes internationale uddannelsesforløb

De nye bestemmelser lyder i deres helhed:

”§ 4. Universitetet fastsætter ud fra faglige hensyn i studieordningen, om en prøve tilrettelægges som en individuel prøve eller som en gruppeprøve. Når en prøve tilrettelægges som en gruppeprøve, fastsætter universitetet samtidig, hvor mange studerende der højst kan deltage i den enkelte gruppeprøve, og om den studerende i stedet kan vælge en individuel prøve. Ved såvel en individuel prøve som en gruppeprøve skal der foretages en individuel bedømmelse af de studerendes præstationer og gives individuelle karakterer.

Stk. 2. Ved en mundtlig gruppeprøve skal den enkelte studerende eksamineres på en sådan måde, at det sikres, at der foretages en individuel bedømmelse af den studerendes præstation. Ved tilrettelæggelse af en mundtlig gruppeprøve skal universitetet sikre, at den tid, der er afsat til prøven, tilpasses antallet af studerende, der deltager i prøven.

Stk. 3. Ved en skriftlig opgavebesvarelse, som er udarbejdet af flere studerende, kan der kun gives en selvstændig karakter eller anden bedømmelse, hvis den enkelte studerendes bidrag kan konstateres. Universitetet fastsætter krav om individualisering i studieordningen.

Stk. 4. Når der ikke skal gives en selvstændig karakter eller anden bedømmelse for en skriftlig opgavebesvarelse, som er udarbejdet af flere studerende, kan opgavebesvarelsen indgå i bedømmelsen ved en efterfølgende mundtlig prøve.”

I forhold til det udkast til bekendtgørelse, der var til høring på institutionerne, har ministeriet frafaldet kravet om, at det skal fremgå af eksamensbeviset, om den enkelte prøve er aflagt som gruppeprøve eller som individuel prøve.

Det følger af bestemmelserne, at det er op til institutionerne selv at fastsætte

- loft over antallet af gruppeprøver
- loft over antallet af deltagere i en gruppeprøve
- om den studerende skal have ret til at vælge en individuel prøve i stedet.

Uddannelsesdekanen har i brev af 9. maj 2012 om 'Genindførelse af mulighed for gruppeprøver' fastsat nogle rammebetingelser for studienævnenes udmøntning af § 10 og 11 i bekendtgørelsen. Disse gengives i boksen nedenfor.

Antallet af gruppeprøver

Der fastsættes ikke fra centralt hold noget loft over antallet af gruppeprøver. Men det forventes at studienævnene fastsætter prøveformerne under skyldig hensyntagen til bestemmelserne i bekendtgørelsens § 3 og § 9, og derved sikrer

- at der på uddannelsen anvendes en passende variation af forskellige prøveformer og
- at prøveformen i et givet fag er tilpasset fagets indhold og læringsmål.

Desuden henstilles det, at man undgår gruppeprøver ved rene skriftlige prøver baseret på opgaver med beskedent sideomfang, da det i disse tilfælde er vanskeligt at leve op til kravene om individualisering og individuel bedømmelse, jf. § 11, stk. 3.

Gruppestørrelse mv.

En gruppe må ikke overstige et antal på 5 studerende.

Afgangsprojekter må dog højst skrives af 2 studerende i fællesskab. Hvor forholdene kan begrunde det, kan studienævnet dog tillade at de skrives af 3 studerende i fællesskab.

Det er studienævnets ansvar at den tid, der er afsat til eksamination (eksklusiv votering) er tiltrækkelig til, at der med sikkerhed kan foretages en individuel bedømmelse af hver enkelt studerende i gruppen, jf. § 11, stk. 2. Den afsatte eksaminationstid skal angives i eksamensbestemmelserne for prøven.

Mulighed for individuel prøve

Ved prøver, der efter eksamensbestemmelserne afholdes som gruppeprøver, skal en studerende have mulighed for i stedet at gå til individuel prøve, medmindre det fremgår af læringsmålene for prøven, at man ved prøven skal vurdere de studerendes evne til at samarbejde.

Der vil derfor blive indsat følgende generelle bestemmelse i studieordninger, således at det eksplicit skal fastsættes i eksamensbestemmelserne for den enkelte prøve, hvis bestemmelsen ikke gælder for denne:

"Ved en prøve, der efter eksamensbestemmelserne afholdes som gruppeprøve, har en studerende mulighed for i stedet at erlægge prøven som en individuel prøve, med mindre andet fremgår af eksamensbestemmelserne for den pågældende prøve. Hvor den pågældende prøve omfatter både en skriftlig og en mundtlig del, erlægges begge dele som individuel prøve, såfremt begge elementer indgår i prøven."

Som det fremgår af den citerede studieordningsbestemmelse, har vi på CBS fastlagt det princip, at hvis en studerende ved en prøve, der efter studieordningen er en gruppeprøve, og hvor der er mulighed for i stedet at vælge en individuel prøve, ønsker at gøre dette, vil alle prøvens elementer skulle aflægges individuelt. Man kan altså ikke skrive et projekt i en gruppe og samtidig vælge at gå til individuel mundtlig prøve. Ikke desto mindre vil der undervejs i et gruppeforløb kunne opstå situationer, der kan bevirke, at det må anses for mest hensigtsmæssigt, hvis en eller flere af gruppens medlemmer går til den efterfølgende mundtlige prøve individuelt. Og da bekendtgørelsen tydeligvis giver mulighed for dette (jf. § 5, stk. 4), vil man være forpligtet til at vurdere, om der foreligger en situation, der kan begrunde en dispensation fra den generelle bestemmelse, hvis en studerende ansøger herom. De studerende må i så fald ikke overvære de øvrige grupped medlemmers eksamination, jf. § 5, stk. 4.

2. Prøveformer (§ 3)

2.1 Generelt (§ 3, stk. 1)

Der er sket en vis 'opblødning' af bestemmelsen om prøveformer i § 3, stk. 1. Hovedprincippet er fortsat, at en uddannelse skal indeholde en variation af forskellige prøveformer, at prøverne skal modsvare ('tilgodese') fagets/fagelementets formål (og læringsmålene) og at det er universitetet, der i studieordningen bestemmer, hvordan prøveformen skal være. Derimod er tidligere opstilling af prøveformer og mulige kombinationer heraf, nu afløst af *eksempler* på mulige prøveformer.

2.2 Deltagelseskrav - Forudsætninger for aflæggelse af prøve (§ 3, stk. 2-3)

Der er sket en præcisering af bestemmelserne om 'prøveformen' undervisningsdeltagelse, idet det kan fastsættes i studieordningen at et fag helt eller delvist kan dokumenteres ved krav om deltagelse i undervisningen. I så fald gælder endvidere bestemmelserne i § 13, stk. 2, (om undervisningsdeltagelse, der skal bedømmes for 2. gang), § 20, stk. 3 (bedømmelsen foretages alene af underviseren) og § 23, stk. 1 (ved bedømmelsen anvendes bestået/ikke bestået eller Godkendt/Ikke godkendt).

Desuden har man indsat nye bestemmelser i § 3, stk. 2 og stk. 3, der giver uddannelsesinstitutionen en klar hjemmel til, at det i studieordningen kan fastsættes, at opfyldelse af deltagelsespligt og/eller aflevering af opgaver og projekter m.v. er en forudsætning for deltagelse i en prøve.

De nye bestemmelser lyder i deres helhed:

"Stk. 2. Universitetet kan fastsætte i studieordningen, at et fag/fagelement, hvis indhold og arbejdsform begrunder det, helt eller delvis kan dokumenteres alene ved krav om deltagelse i undervisningen. Universitetet kan også fastsætte, at krav om deltagelse i undervisningen skal være en forudsætning for, at den studerende kan aflægge prøve i faget/fagelementet.

Stk. 3. Universitetet kan fastsætte i studieordningen, at krav om aflevering af skriftlige opgavebesvarelser m.v. i løbet af undervisningen skal være en forudsætning for, at den studerende kan aflægge prøve i faget/fagelementet."

2.3 Helhedsvurdering ('samlet bedømmelse')

Af uransagelige grunde er den tidligere bestemmelse om, at hvis der forud for bedømmelsen af en opgavebesvarelse afholdes mundtligt forsvar af denne, skal bedømmelse ske på grundlag af en samlet vurdering af den skriftlige opgavebesvarelse og den mundtlige præstation, udeladt i den nye bekendtgørelse.

Det må dog antages, at universitetet i medfør af hjemmelen i § 3, stk. 1, til at fastsætte prøveformen også kan bestemme, hvorledes bedømmelsen skal foregå ved prøveformer, der består af såvel et skriftligt som et mundtligt element, og herunder fastsætte at dette skal ske i form af en helhedsvurdering ('samlet bedømmelse') af det skriftlige og det mundtlige produkt.

3. Yderligere prøveforsøg (§ 13, stk. 2)

Hovedreglen vedrørende antallet af prøveforsøg er ikke ændret: En studerende har fortsat 3 forsøg, og institutionen kan tillade yderligere forsøg (prøvegange), hvis det er begrundet i usædvanlige forhold.

Men hvor der sidst i bestemmelsen vedrørende usædvanlige forhold tidligere stod: "Manglende studieegnethed er ikke usædvanlige forhold", er dette nu ændret til "I vurderingen af om der foreligger usædvanlige forhold, kan spørgsmålet om studieegnethed ikke indgå".

Den ændrede formulering præciserer, at *den dispenserende instans* (studienævnet) ikke må inddrage spørgsmålet om den studerendes studieegnethed i vurderingen af, hvorvidt der foreligger usædvanlige forhold; dvs. at der ikke i vurderingen må inddrages forhold vedrørende den studerendes øvrige studieresultater, som f.eks. det forhold at den studerende (heller ikke) har bestået flere andre prøver, men at den konkrete dispensation skal bedømmes alene ud fra de begrundelser, den studerende anfører. Manglende studieegnethed kan således ikke anvendes til at begrunde et *afslag* på dispensationsansøgningen.

Formuleringen indebærer dog samtidig, at *den studerende* ikke i sin begrundelse for at ønske dispensation kan henvise til sin manglende studieegnethed og at *den dispenserende instans*, derfor heller ikke kan begrunde en evt. dispensation med manglende studieegnethed, dvs. bruge dette som begrundelse for at *imødekomme* ansøgningen.

4. Formkrav til besvarelsen (§ 22, stk. 3)

Der er som § 22, stk. 3, indsat en ny bestemmelse, der lyder:

"Stk. 3. Hvis en afleveret skriftlig opgavebesvarelse ikke opfylder krav om individualisering, jf. § 4, stk. 3, eller formkrav fastsat i studieordningen, kan universitetet afvise opgavebesvarelsen. Hvis opgavebesvarelsen afvises, skal der ikke gives en bedømmelse, og den studerende har brugt et prøveforsøg, jf. § 13, stk. 2."

Formkrav til besvarelsen skal fremgå af studieordningen, nærmere bestemt af eksamensbestemmelserne for de enkelte prøve i kursusbeskrivelsen i kursus-kataloget, der fungerer som en del af studieordningen.

Der er således nu skabt hjemmel til at man kan afvise at tage opgaver under bedømmelse, hvis fastsatte formkrav ikke er overholdt. Dette kan f.eks. dreje sig om overskridelse af et fastsat maksimalt sidetal eller at opgaven er affattet på et ikke tilladt sprog.

Det skal bemærkes, at UI ikke betragter bestemmelsen i § 24, stk. 2, om at et bachelorprojekt, kandidatspeciale og masterprojekt skal forsynes med et resumé på et fremmedsprog som et formkrav. Hvis der ikke indgår et resumé, kan dette altså ikke føre til at opgaven afvises, men det skal indgå i bedømmelsen som en mangel ved opgavebesvarelsen, og kan således efter bedømmernes vurdering påvirke karakteren negativt.

5. Eksamensklager (§ 34, stk. 2, og § 35, stk. 2)

I tilknytning til bestemmelsen i § 34, stk. 2, om, at universitetet hurtigst muligt skal give klageren og bedømmerne meddelelse om afgørelsen af en eksamensklage, er der nu tilføjet, at hvis afgørelsen går ud på tilbud om ombedømmelse eller omprøve, *skal klageren informeres om, at ombedømmelsen eller omprøven kan resultere i en lavere karakter.*

Det har vi på CBS gjort siden man indførte muligheden for at karakteren kunne nedsættes, så det giver ikke anledning til ændringer i praksis.

I § 35, stk. 2, er det nu blevet præciseret, at ved ombedømmelse og omprøve udpeges nye eksaminatorer af universitetet og *eventuelle* censorer af censorformanden. Den hidtidige formulering (uden 'eventuelle' foren censorer) kunne tolkes således, at der altid skulle udpeges censorer ved ombedømmelse og omprøve, dvs. også hvor der ikke havde medvirket censorer ved den oprindelige prøve. Dette har ikke været tilsigtet og er nu blevet klarificeret.

6. Anker (§ 39, stk. 1, og § 41, stk. 1)

Den hidtidige mulighed for at ankenævnet (ved skriftlige prøver) kunne give tilbud om at ankenævnet selv foretager en ombedømmelse er nu fjernet.

Ankenævnets afgørelse kan herefter (jf. § 39, stk. 1) alene gå ud på:

- ”1) tilbud om ny bedømmelse (ombedømmelse) ved nye bedømmere, dog ikke ved mundtlige prøver,
- 2) tilbud om ny prøve (omprøve) ved nye bedømmere, eller
- 3) at klageren ikke får medhold i klagen.”

Tilsvarende bestemmelsen i § 34, stk. 2, (jf. ovenfor) er det nu blevet tilføjet, at hvis ankenævnets afgørelse går ud på tilbud om ombedømmelse eller omprøve, *skal klageren informeres om, at ombedømmelse eller omprøve kan resultere i en lavere karakter.*

Thomas Werner Hansen